बिस्मिल्लाहिर्रहमानिर्रहीम

जुन अल्लाह मानिस र सृष्टिका साधिकारिक स्वामी हो उही त्यसको सम्प्रभु,शासक र दयावान पालन्कर्ता पनि हो । उसका दया र कृपाहरु हरएकका लागि छ । उसले अन्य जीव जन्तुको तुल्नामा मानिसलाई मान सम्मान दिएको छ । त्यसमा आफै प्राण हालेको छ । यस हिसाबले मानव जातिमा राष्ट्र,रंग र जातीय आधारमा भेदभाव गर्नु उचित होइन । जब एउटै अल्लाहले जन्म दिएका सबै मानिस हुन् र हरएकको नाता त्यसै संग गाँसिएको छ भने सम्पूर्ण मानव जातिको आपसी नाता भाई भाईको नाता हुन्छ । यस दृष्टिले हेर्ने हो भने इस्लामको धार्णा र सिद्धान्त यो हो कि अल्लाह एउटै छ उही पूजनीय छ । इस्लामी कानुनमा सबै मानिस एकनास छन् र यसको आहवान बडा महत्वपूर्ण बन्न् जान्छ । जब कि इस्लामिक राज्य संसारको कुनै पनि ठाउँमा स्थापि हुन सक्दछ इस्लाम आफ्नै राज्यहरुका भौगोलिक सीमाहरुको कारणले मानव अधिकार माथि कुनै बन्देज लगाउँदैन । समष्टिगतरुपमा मानवहरुका सर्वब्यापी मूल अधिकारहरुलाई मान्यता दिन्छ जुनलाई विभिन्न परिस्थितीहरुमा मान्नु पर्ने र त्यसको मान सम्मान गर्नु पर्ने हो चाहे त्यसतो ब्यक्ति इसलामिक राज्य भित्र अथवा बाहिर रहन्छ , चाहे राज्य भित्र शान्ति हो अथवा अशान्ति हो कुरआनले स्पष्ट शब्दमा भन्दछ । हे आसथावान मानिसहरु ! अल्लाहको लागि सन्मार्ग माथि कायम रहने र न्यायको साक्षी बन्ने वाला बन्नुस । कुनै गिरोहको दुश्मनीले तिमीलाई यति उत्तेजित न गरिदिओस कि तिमी न्यायको विपरित गइहालोस । न्याय गर ,यो कुराले ईश्भय उत्पन्न हुन्छ । अल्लाह सित डराउदै काम गरी राख जे सबै तिमी गर्दछौ अल्लाह ती सबै कुराहरु बाट अवगत छ । (५:८)

मानवीय रगत हर सूरतमा सम्मान्नीय छ । यसलाई त्यतिकै खेर गर्न मिल्दैन यदि कुनै मानिसले कसैको अनावश्यक रगत बगाएर त्यसको पवित्रता भ╤ गर्दछ भने कुरआनले यसलाई सम्पूर्ण मानव जातिको हत्याको संज्ञा दिन्छ । जसले कुनै मानवलाई कत्तल अथवा उद्दण्डता बाहेक अरु कुनै कारणले कसैको हत्या गर्‍यो भने त्यसले सम्पूर्ण मानवको हत्या गरेको मान्नु पर्छ । (५:३२)

इस्लामले आइमाइ,बच्चा बच्ची,बूढा बूढी,बिरामी तथा घाइतेहरुलाई दु:ख दिने अनुमति दिँदैन अथवा तिनीहरु प्रति निष्ठूर्ता देखाइयोस । स्वास्नी मानिसको शुचिता र त्यसको आइमाइपना(स्त्रीत्व) लाई सदैव सम्मानित गरिनु पर्दछ । भोकाएको मानिसलाई खोवाउनु पर्दछ,नाँगोलाई लुगा लगाउन् दिनु पर्दछ , घाइतेलाई वा बिरामीलाई सही उपचार गर्नु पर्दछ । चाहे यिनी इस्लामिक समुदायका होउन् अथवा शत्रु समुदायको होउन् ।

जतिखेर हामी इस्लाममा मानव अधिकारहरुको ब्याख्या गर्दछौं भने हाम्रो वास्तविक तात्पर्य यो हुन्छ कि यी अधिकारहरुलाई अल्लाहले मान्यता दिएको छ ।

कुनै बादशाह,राजा,वा कुनै बिधान सभाले दिएको होइन । ती अधिकार जसलाई राजा वा विधान सभाले दिएको हुन्छ त्यसतै किसिमले यो खोस्न पनि लिन्छ जसरी दिएको हुन्छ । यही नै मामिला ती अधिकारहरुको पनि हो ,जसलाई एउटा तानाशाहले मान्यता दिन्छ र स्वीकार गर्दछ जति खेर खुश हुन्छ प्रदान गर्छ ,जतिखेर चाहन्छ खोसी हाल्छ र जतिखेर इच्छा लाग्छ प्रतिबन्धित गर्न सक्दछ । तर इस्लाममा अल्लाहको तर्फ बाट मौलिक अधिकार प्रदान गरिएको छ । यसकारण विश्वको कुनै पनि विधान सभाले अथवा सरकारले यस्तो अधिकार राख्न सक्दैन कि त्यसमा कुनै सन्शोधन् या परिवर्तन् गरोस । कसैले त्यसको निराकरण र उसलाई रद्द गर्ने अधिकार छैन । न त यी ती मूल मानव अधिकार हुन जुन देखाउन् या प्रदर्शन् गर्नलाई कागतमा लेखिएका हुन र वास्तविक जीवनमा जस्को आस्तित्व न होस , न त यी कुनै दार्शनिक धारणा हुन जुन आफ्नो पछाडी कुनै अनुमोदन् राख्दैनन् ।

राष्ट्र संघको चार्टर र धोषणा पत्रहरुलाई पनि अल्लाहका प्रदत्त अधिकार संग तुलना गर्न सकिदैन किन भने प्रथम त यो कसै माथि लागु हुँदैन ,दोस्रो हरएक मान्ने माथि लागु हन्छ । ती इस्लामी अंग बन्न जान्छ । हरएक मुसलमान वा प्रशासक जो मुसलमान हुने दावा गर्दछ । त्यसैले यी अधिकारहरुलाई मान्नु पर्दछ,मान्यता दिनु पर्दछ र यसलाई लागु पनि गर्नै पर्दछ । यदि त्यो यसलाई लागु गर्नमा असफल् भयो र अल्लाहले प्रदान गरेको अधिकारलाई अस्वीकार गर्न शुरु गर्‍यो अथवा शंसोधन,परिवर्तन् गर्‍यो अथवा त्यसको देखावटी हिसाबले मनोमानी गर्दछ भने कुरआनले त्यस्तो मानिसलाई निम्न शब्दहरुमा याद गरेको छ । जसले अल्लाहले पठाएको कानुनको अनुसार फैसला गर्दैन त्यो कुफ्र गर्ने ब्यक्ति हो । (५:४४)

इस्लामी राज्यमा मानव अधिकार

१.ज्यान मालको रक्षा: अन्तिम हजको बेलामा पैगम्बरे इस्लाम मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम्ले उपस्थित जनसमुदायलाई सम्बोधन् गर्दै भन्नु भएका थिए । कसैको ज्यान माल अरुको लागि मनाही छ यहाँ सम्म कि तिमी प्रलयको दिन भेटनु ।

२.इज्जत आबरुको रक्षा : कुरआनमा भनिएको छ । हे आस्थावान मानिसहरु एउटा लोग्ने मानिसले अर्को लोग्ने मानिसको मजाक उडाउनु हुँदैन,हुनसक्दछ कि त्यो उ भन्दा राम्रो होला र एउटी आइमाइले अर्की आइमाइलाई मजाक गर्नु हँदैन हुन सक्छ त्यो उ भन्दा राम्री होली । आफन्तमा एक अर्कोलाई जिस्कयाउनु हँदैन र एक अर्काको लागि नराम्रो उपाधी सित बोध(याद) गर्नु हँदैन । ईमान ल्याइ सके पछि फिस्क(आवज्ञाकारिता)मा नाम कमाउनु साह्रै नराम्रो कुरा हो । जुन मानिसहरु यी कुरा बाट टाढा हँदैनन् ती जालिम (अत्याचारी) हुन् । हे आसथावान मानिसहरु धेरै जसो कसैको बारेमा अप्रमाणित बिचार गर्नुबाट बच्नहोस किन भने धेरै जसो अप्रमाणित विचार पाप हुन्छ तथा कसैको चेवामा न लाग

र तिमीहरु एक अर्काको चुकुलखोरी र छुल्याई न गर ।के तिमी मध्ये कुनै त्यस्तो छ जसले आफ्नो मरेको भाईको मासु खान मन्पराउछ । हेर तिमी आफै यसबाट घृणा गर्दछौ । अल्लाह सित डर मान अल्लाह धेरै तौबा (क्षमायाचना) कबुल गर्नेवाला र दया गर्नेवाला हो । (४९:११,१२)

३.निजी जीवनको पवित्रता र सुरक्षा : कुरआन कै शब्दहरुमा हे आसथावान मानिसहरु हो आफ्नो घर बाहेक अर्काका घरहरुमा त्यस बखत सम्म प्रवेश गर्नु हुँदैन जब सम्म कि त्यस घरवालाको अनुमति र स्वीकृती न पाउ र त्यो घरवालालाई सलाम न पठाई देऊ । यो तरीका तिम्रो लागि राम्रो हो । आशा छ कि तिमी यसको ख्याल र पालन् गर्नेछौ । फेरि यदि तिमी त्यहाँ कसैलाई भटेनौ भने त्यहाँ प्रवेश न गर । जब सम्म कि तिमीलाई अनुमति न मिलोस । (२४:२७,२८)

४.ब्यक्तिगत स्वतन्त्रताको सुरक्षा : इसलामको सिद्धान्त यो हो कि कुनै पनि नागरिकलाई कैदको सजाय न दिइयोस जब सम्म कि उसको अपराध अदालतमा न सिद्धियोस । इस्लाम यस कुराको अनुमति दिँदैन कि शंकास्पद हिसाबले कसैलाई गिरपतार गरियोस र अदालतमा मुद्दा न चलाइकन् साथै त्यसलाई आफ्नो बचावको अवसर नदिइकन् झयालखानामा थुनी दिइयोस ।

५.अन्याय र अत्याचारको खिलाफ (विरुद्ध) विरोध जनाउने अधिकार : इस्लामले जुन मौलिक अधिकार दिएको छ त्यस मध्ये सरकारी अन्यायको विरुद्ध आवाज उठाउने अधिकार पनि हो । कुरआनमा आएको छ । अल्लाहले जन्साधारणमा नराम्रो कुराहरुलाई मन्पराउदैन । जस्तो कि पहिला नै भनि सकिएको छ कि इस्लाममा अधिकांश शक्ति र अधिकार अल्लाह माथि गएर केन्द्रित भइहाल्छ । मानिस्लाई मात्र प्रतिनिधान शक्ति सुम्पिन्छ ,जसले उसलाई अमानतको रक्षा गर्ने ब्यक्ति बनाउछ । प्रत्येक त्यो ब्यक्ति जसले यो शक्ति प्राप्त गर्दछ त्यसको लागि बडो आशचर्य किसिमको स्थिति हुन्छ कि यदि त्यो सही बाटोमा हिँडिएको छ भने ठीक छ ,होइन भने त्यसलाई हटाई दिनु पर्यो । हजरत अबू बक्रको यस कथन् बाट यो स्थिति अझै स्पष्ट हुन् जान्छ । उहाँले खलीफा (प्रतिनिधि) बने पछि आफ्नो पहिलो बक्तब्यमा भन्नु भएको थियो । यदि म ठीक बाटोमा हिँड्छु भने मेरो साथ दिनुस्,जतिखेर म बेठीक कुरा अपनाएको हुन्छु भने मलाई ठीक गरिदिनुहोस् । जब सम्म मैले अल्लाह र उसको रसूलको आज्ञापालन् गरि राख्छु भने मेरो अनुसरण गर्नुस् । जति म सोझो बाटो देखि पर हुन्छु मलाई मेरो पदबाट हटाई दिनुस् ।

६.विचार ब्यक्त गर्ने स्वतन्त्रता : इस्लामले आफ्नो राज्यभरका सम्पूर्ण नागरिकलाई आफ्नो विचार ब्यक्त गर्नलाई पूर्ण स्वतन्त्रता दिन्छ । मात्र शर्त यो छ कि यसको उपयोग नेकी(पुण्य)र सच्चाई को प्रचारमा हो

उदण्डता र दुष्टता फैलाउन्मा नहोस् । कुनै पनि परिस्थितिमा इस्लामले पाप र उदण्डता तथा दुष्टताहरुको प्रचारको अनुमति दिँदैन । यो यस कुराको पनि स्वतन्त्रता दिँदैन कि कसैले कसैको आलोचनाको नाममा कसै माथि आक्रमण र असभ्य शब्दको प्रयोग गरोस ।

७.बोध,विवेक तथा बुद्धिको स्वतन्त्रता : इस्लामको भनाई छ । □दीन (धर्म) को बारेमा कुनै जबरजस्ती छैन । जब कि सर्वाधिकारवादी समाज पूर्ण रुपले मानिसहरुलाई तिनको स्वतन्त्रताहरु बाट वञ्चित (महुरुम) गरिदिन्छ । साँचो कुरा के हो भने राज्य अधिकारीहरु को यो अनुचित बढावा धेरै हद(सीमा) सम्म मानवको लागि पराधीनता र दासता स्वीकार गरिहाल्छ । कुनै समयमा दासताको अर्थ के लगाइन्थियो भने मानव माथि मानवको पूर्ण कन्ट्रोल,तर अहिले यस किसिमको दासतालाई कानून द्वारा निषिद्ध करार गरिदिइएको छ । तर यसको सट्टामा अहिले सर्वाधिकारवादी समाजले मानिसहरुमाथि त्यसतै किसिमको कन्ट्रोल गरिएको छ ।

८.धार्मिक भावनाहरुको रक्षा : बोध,विवेक र बुद्धिको स्वतन्त्रताको साथ साथै इस्लामले मानिसलाई यो अधिकार पनि दिएको छ कि त्यसको धार्मिक भावनाहरुको सदैव उचित मान सम्मान गर्नु पऱ्यो र कुनै कुरा न भनियोस ,नगरियोस जसले त्यो अधिकारलाई आघात पुऱ्याउछ ।

९.मन्परी गिरफ्तारी तथा थुनुवा बाट शुरक्षा : इस्लामले मानिसको त्यो अधिकारलाई मान्यता दिन्छ कि त्यो अर्काको अपराध र दोषमा गिरफ्तार न गरियोस । कुरआनमा स्पष्ट गरिदिएको छ । कसैले कसैको बोझ उठाउनेहुँदैन ।

१०.जीवनका मुख्य आवश्यक्ताहरुको अधिकार : इस्लामले गरीबगुरुबाका आवश्यकताहरुको मान्यता दिएको छ त्यो यो हो कि यसबारेमा उनीको मद्दत गर्नु पऱ्यो । कुरआनको अनुसार यसमा मगन्तेहरु र गरीबगुरुबाहरुको अंश छ ।

११.कानुनको निगाहमा समान (बराबर) : इस्लामले आफ्ना नागरिकहरुलाई यो अधिकार पनि दिन्छ कि सबैलाई कानुनको नजरमा समान सम्झनु पऱ्यो ।

१२.अधिकारीहरु कानुन भन्दा माथि र उच्च होइनन् : एउटा उच्च र शक्तिशाली परिवारकी एउटी आइमाइलाई चोरीको अपराधमा समातियो । मुद्दा सन्देशवाहक् मुहम्मद सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम्को समक्ष आयो । सिफारिस गरियो कि त्यसलाई चोरीको सजाय न दिइयोस । प्यारो नबी सल्लल्लाहु अलैहि वसल्लम्ले जवाफ दिनु भए तिमी भन्दा पहिलेका कौम (समुदाय) लाई अल्लाहले बर्बाद गरिदियो यस अपराधको कारण कि तिनीहरु सामान्य मानिसलाई मात्र उसको अपराधको सजाय दिन्थे र भद्रजन् परिवारहरुलाई

सजाय दिँदैन्थिए । अल्लाहको कसम् जसको हातमा मेरो प्राण छ यदि मेरी छोरी फातमाले यो अपराध गरेको भइ भने म उसको हातलाई काटि दिन्छु अन्तमा यो कुरा स्पष्ट गरि दिनु पर्छ कि इस्लामले उपरोक्त मानव अधिकारहरु प्राप्त गर्न को लागि प्रयतन् गर्दछ । मात्र कुनै कानुनी सुरक्षा दिएर होइन बरु मनवहरुलाई यस तर्फ निमन्त्रण गरेर कि उनी पशु जीवनको निम्न स्तरबाट माथि भएर रंग,नस्ल,जातिवर्ग,भाषा र वर्णको संकीर्णताहरुबाट निस्केर एउटा अल्लाह (ईश्वर) को पुजा , उपासनाको क्षेत्रमा आईहाल्नु तथा भ्रातृत्व र समता भावबाट ओत प्रोत (प्रभावित)भई एक अर्काको सेवा गरुन् ।

प समाप्त प

स□लन्कर्ता
अन्तर्राष्ट्रिय मुस्लिम युवा संघ

नेपाली अनुवादक
अबू फैसल □आबिद बिन सनाउल्लाह मदनी
इस्लामिक सेन्टर उनैजा अलुकसीम

प्रकाशक
उनेजा इस्लामिक सेन्टर अल्कसीम पोस्ट बाक्स
न०□८०८फोन न०□०६□३६४४५०६ सऊदी अरब

ल्इस्ड

इस्लाममा मानव अधिकार

حقوق الانسان فى الإسلام

باللغة النيبالية

प्रकाशक
उनेज ▌ा इस्लामिक सेन्टर अल्क□सीम
पोस्ट बाक्स न०ù ८०८फोन न०ù ०६
□३६४४५०६ सऊदी अरब

क्षीबक्षत्र ऋभ्ल्त्भ्च ग्ल्बक्शब्ज बेत्तब्क्भः एाइाडण्ड
त्भिाण्ट(घटद्धद्धछण्ट पक्षब